

Ötéves a Balatoni Úttörőváros könyvtára

A Balatoni Úttörőváros könyvtárában az első könyveket 1973-ban vették állományba, miután a Magyar Úttörők Szövetségének országos elnöksége a 18 éven aluli ifjúság könyvtári ellátásának javítására hozott irányelvek szellemében, az úttörőmozgalom szükségleteinek és a zánkai úttörőváros helyi sajátosságainak figyelembevételével jóváhagyta a könyvtár létesítésének tervét, valamint szervezeti és működési szabályzatát. *Nádházi Lajos*, az úttörőváros vezetője a *Könyvtáros* hasábjain ismertette a könyvtárral szemben újonnan támasztott követelményeket (1974/7. sz.).

Hogyan felelt meg az elmúlt öt évben ez a sajátos rendeltetésű könyvtár kitűzött feladatainak?

Az első lépések

Az alapítást követő első két évben változó tárgyi feltételek között, alkalmi segítők néha nem teljes értékű közreműködésével egyetlen könyvtáros szervezte a csupán gyermekkönyvtárnak szánt intézményt. A feladat azonban hamarosan felülmúlta egyetlen ember erejét.

1974 végéig az állomány 10 023 kötetesre nőtt, állománygyarapításra az első két évben 195 000 forintot fordítottak, az ajándékozás útján kapott könyvek értéke pedig 62 300 Ft volt. Ez a nagyarányú állománygyarapodás és a már 1973-ban ideiglenes helyiségben kezdett olvasószolgálati munka — kölcsönzés, könyvtárközi kölcsönzés, helybenhasználat, csoportos foglalkozások — kibontakoztatása óhatatlanul lemaradásokat okozott a feldolgozó és feltáró munkában.

A katalógusok építése a kezdeteknél abbamaradt, s nem kedvezett az elvszerű állománygyarapításnak és az azzal — jobb esetben — lépést tartó feldolgozásnak a nagyszabású ajándékozás sem. A szakozatlan és címléírások nélkül érkező könyvek nagy mennyisége megoldhatatlan feladat elé állította a könyvtárost, aki mindemellett a könyvtárt heti 48 órán át tartotta nyitva. Az ajándékba kapott és a kiadói joggal rendelkező intézményektől szerzett, valamint antikváriumokból, könyvesboltokból vásárolt könyvekről, hogy kölcsönözhetőek legyenek, hevenyészett címfelvételek készültek egy raktári kartoték számára.

A könyvtár 1974-ben új, 300 négyzetméter alapterületű helyiségbe költözött. A funkcióknak megfelelő részlegek és terek kialakítása után a korábbinál fokozottabban előtérbe került az olvasószolgálati munka. Az úttörővárosban táborozó gyerekek számára könyvtárismertető feladatlap készült. Emelkedett a könyvtárban tartott orszvezetőképző foglalkozások és szaktárgyi órák száma is.

Az úttörővezetők tájékoztatására az állományba tartozó pedagógiai, pszichológiai művekről 1000 tételes, név- és címmutatóval ellátott ajánlójegyzék készült, a szaktáborok munkáját pedig hét *bibliográfiai füzet* segítette. Az úttörőmozgalom irodalmának visszamenőleges és kurrens gyűjtése már 1973-ban megkezdődött. E munka során a könyvtár felhívással fordult az úttörőházakhoz, az úttörőelnökségekhez, az úttörőmozgalom elkötelezettjeihez. A sokirányú tevékenység ellátására 1975-ben, majd 1976-ban sikerült újabb könyvtárosokat alkalmazni.

1975-ben felgyorsult a könyvtárban összegyűlt könyvek feldolgozása. Megkezdődött az *idegen nyelvű ifjúsági szépirodalom és a honismereti irodalom*, valamint — több-kevesebb egyenetlenséggel — a *hanglemezek* gyűjtése is. A könyvtár nyitvatartási ideje heti 64 órára emelkedett. Változatlanul folyt a bibliográfiai tájékoztató munka a szaktáborok számára összeállított bibliográfiai füzetek készítésével. Az év utolsó negyedében megkezdődtek az *irodalom- és könyvbarát foglalkozások* és a havonkénti *író-olvasó* találkozók. Az 1974. évi adatokhoz viszonyítva kevesebb volt a beiratkozott olvasó, de 17 000-ről 19 000-re emelkedett a látogatók száma.

Úttörőmozgalmi szakkönyvtári tevékenységünk legnagyobb eredményének azt tartjuk, hogy könyvtár szakos egyetemi hallgatók gyakorlati idejük egy részében kidolgozták a külföldi úttörőmozgalmi irodalom feldolgozásának munkamenetét, majd KISZ-vállalás keretében heten végeztek tömörítvények létrehozását célzó feldolgozó tevékenységet. Sajnálatos azonban, hogy — bár voltak tárgyalások — az idegen nyelvű úttörőmozgalmi irodalom gyarapítása csak ajándékokból történik.

Feldolgozás, tájékoztatás, rendezvények

1976-ban a feldolgozó könyvtárosi állás betöltésével kezdetét vehette a tervszerű katalógusépítést előkészítő munka. A Könyvtárellátó katalóguscselemléivel egybevetettük a raktári kartotékokat. Folyamatosan pótoltuk a hiányzó címleírásokat, megalkottuk a szükséges tárgyszavakat. Az alapcímleírások készítését 1977 júniusában befejeztük. Ezt követően megkezdjük a betűrendes és a szakkatalógus készítését. Az olvasószolgálati ügyvitelt és nyilvántartásokat is szakszerűbbé tettük.

Az 1976-os év tavaszán és júniusában megrendezett kéthetes „Kincskereső” szaktábor (ezen a folyóirat előfizetőgyűjtő versenyének nyertesei, továbbá a legjobb rejtvényfejtők és a Kincskereső klubok küldöttei vettek részt) sikeres lebonyolítása érdekében előkészítő szervező feladatokat vállaltunk úgy, hogy ez a munka nem akadályozta szolgáltatásaink fenntartását.

Felülvizsgáltuk folyóirat-előfizetéseinket is. Jelenleg 170 féle folyóiratra fizetünk elő 336 példányban. Közöttük 12 ország huszonöt féle úttörőmozgalmi és gyermekfolyóirata található. A folyóiratok 75 százalékát egy — úttörőmozgalmi folyóiratok esetében több — példányban megőrizzük. Az 1976—77-es tanév kezdetén a táborokban végzett mozgalmi, pedagógiai munka javítása végett — szem előtt tartva az őrsvetőképzés programját és a tantervi előírásokat — kézikönyvekből, nélkülözhetetlen segédkönyvekből nyolc táborig letétet állítottunk össze.

1977-ben megkezdjük a magyar nyelvű úttörőmozgalmi irodalom feldolgozását. Sajnos, mind ez ideig nem sikerült betöltenünk a mozgalmi, pedagógiai szakirodalmi tájékoztató könyvtárosi állást, s ez nehezíti az érintett szakirodalom széles körű megismertetését, illetve alaposabb feltárását.

A fiatalok olvasási és könyvtárhasználati kultúra kialakításáért végzett munkából az úttörőváros könyvtára is kiveszi részét: az évközi őrsvetőképzés idején a tanáról, kisközsegekből érkező hatodik osztályos gyerekek ezreit ismerteti meg a korszerűen felszerelt, gazdag állományú könyvtárral, s gyakoroltatja velük a könyvtárhasználat alapelemeit.

Végezetül talán nem árt néhány adattal érzékeltetni a könyvtár körülményeit és teljesítményeit: 1976-ban 136 ezer forintot fordított állománygyarapításra, s állománya 3700 kötettel nőtt; az év folyamán 4655 beiratkozott olvasó 6226 esetben 11 363 kötetet kölcsönzött. A könyvtárban 89 mozgalmi, 191 szaktárgyi foglalkozás zajlott le 7000 résztvevővel.

Csobai László

a Balatoni Úttörőváros könyvtárának vezetője

Szerkesztői üzenet

SIPOS S., MAROSVÁSÁRHELY (ROMÁNIA). Leveléből idézünk néhány mondatot, mivel több, hasonló tartalmú írást kaptunk a közelmúltban Erdélyből: „*Szívesen olvasom lapjukat, mindig kíváncsian várom az új számot. Sok érdekes, tartalmas szakmai dolgot találok benne. Nagyon érdekelnek és tetszenek a képzőművészeti (grafikai) tárgyú írások, reprók is, egy-egy neves-híres mester bemutatása. Buday György, Fery Antal és sok más jeles exlibris-készítő sok könyvbarát, könyvtári szakember számára kedvelt és becsült név. Örvendetes lenne, ha az exlibris-készítők és -gyűjtők közelebbi, szervezettebb formában tarthatnának fenn kapcsolatot. Valamilyen helyen fórumon közvetíteni kellene a kéréseket, igényeket. Nálunk is sok kedvelője van az ex librisnek, de nincs szervezett formája, helye, csak alkalmoszerű a csere vagy az exlibris-készíttetés...*”

Magyarországon az ex librisek és egyéb kisgrafikai alkotások kedvelői a *Kisgrafika Barátok Köre* nevű egyesületbe tömörülnek. Lapjuk, a *Kisgrafika* évente háromszor jelenik meg. Arról, hogyan lehet a Kisgrafika-hoz hozzájutni, illetve magyarországi cseretársakkal kapcsolatot teremteni, a kör titkára, *Réthy István* (1023 Budapest, *Júlia u. 2/c*) adhat felvilágosítást.